

Vrednotenje življenjskega sloga in prostorsko oskrbnih potreb starostnikov

Marta Kavšek*

Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, Ulica talcev 3, 8000 Novo mesto
marta.kavsek@gmail.com

David Bogataj

Nova Univerza, Kidričeva ulica 9, 5000 Nova Gorica
david.bogataj@gmail.com

Marija Ovsenik

Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, Ulica talcev 3, 8000 Novo mesto
mara.ovsenik@gmail.com

Povzetek

Raziskovalno vprašanje (RV): Starostniki postanejo odvisni od pomoči drugih pri različnih starostih. Vprašanje je, katere aktivnosti življenjskega sloga, ki še niso dobro raziskane, vplivajo na njihovo sposobnost samooskrbe. Zato smo želeli preučiti zlasti vpliv težkega fizičnega dela na delovnem mestu na starost ob vstopu v institucionalno oskrbo in v katerem tipu bivališča želijo biti starostniki oskrbovani, ko ne bodo mogli več bivati v lastnem domu

Namen: Namen članka je ugotoviti, ali življenjski slog – predvsem težko fizično delo – vpliva na starost ob vstopu v dolgotrajno oskrbo. Ugotovitev je pomembna pri oblikovanju projekcij povpraševanja po storitvah dolgotrajne oskrbe. Na podlagi teh se namreč dolgoročno načrtuje kapacitete dolgotrajne oskrbe, potrebne človeške vire in grajen prostor za zagotavljanje kakovostne oskrbe oseb, ki so odvisne od pomoči drugih.

Metoda: Anketirali smo 198 starostnikov, in sicer 100 stanovalcev v slovenskih domovih za starostnike ter 98 uporabnikov pomoči in nege na domu. Anketirance smo razvrstili v različne skupine po življenjskem slogu in še posebej preučili vrsto dela, ki so ga opravljali v aktivni dobi. Test vpliva življenjskega sloga na razlike v starosti ob vstopu v oskrbo smo izvedli z z+4 testom tako za preveritev prve kot tudi druge hipoteze. Za preveritev tretje hipoteze pa smo razvili primer modela izdatkov za dolgotrajno oskrbo.

Rezultati: Prišli smo do dveh pomembnih rezultatov, da težko fizično delo značilno vpliva na zgodnejši vstop v institucionalno oskrbo in večji del starostnikov se ne želi starati na domu, ko pridejo do stanja, da ne morejo več skrbeti sami zase.

Organizacija: Delavci, ki so opravljali posebno težka dela, postanejo odvisni od pomoči drugih mnogo prej, kar je povezano tudi z večjimi izdatki za oskrbo. V članku je razvit primer modela za ovrednotenje razlik v teh izdatkih, ki je lahko podlaga za izračun zavarovalne premije za predčasno poklicno dolgotrajno oskrbo.

Družba: Za kakovostno izvajanje storitev dolgotrajne oskrbe mora družba nameniti ustrezna sredstva oziroma ustrezen delež v BDP.

Originalnost: Pokazali smo, kako preko poznavanja življenjskega sloga prebivalstva – vplivu težkega fizičnega dela na starost ob vstopu v dolgotrajno oskrbo, bolje načrtujemo potrebe po storitvah in grajenem prostoru ter oskrbovalnih mrežah za starostnike.

Omejitve/nadaljnje raziskovanje: Glede na ranljivost preučevane populacije smo uspeli pridobiti odgovore le od manjšega števila starostnikov, posledično so ocene parametrov slabše, vendar nedavno razvit z+4 test omogoča dokaj zanesljivo oceno različnosti parametrov in kaže na pomembnost parametrov, ki jih v načrtovanih sistemih načrtovanja dolgotrajne oskrbe sploh še ne zasledimo.

Ključne besede: dolgotrajna oskrba, življenjski stil, oskrba na domu, oskrbovana stanovanja,

institucionalna oskrba, socialnovarstveni zavod, upad funkcionalnih zmožnosti, stanovanjske skupnosti starostnikov

Marta Kavšek je doktorirala na področju managementa kakovosti na Fakulteti za organizacijske študije v Novem mestu. Je znanstvena sodelavka Fakultete za zdravstvo Angele Boškin Jesenice, kjer poučuje zdravstveno nego bolnikov s kroničnimi boleznimi - dolgotrajno oskrbo. Njene raziskovalne teme vključujejo upravljanje zdravstvenega varstva, posebno pozornost do oskrbe in dela s starejšimi bolniki in osebami z boleznijo demenca. Ukvarja se s profesionalizacijo in razvojem kakovosti zdravstvenega varstva v visokem šolstvu.

David Bogataj je izredni profesor na Novi Univerzi, kjer je nosilec predmeta Socialna infrastruktura ter nosilec predmeta Maintenance Management na Univerzi v Padovi v Italiji. Prvi doktorat znanosti je prejel na področju prava in upravljanja nepremičnin na Evropski Pravni fakulteti. Na Fakulteti za organizacijske študije v Novem mestu, je doktoriral z disertacijo "Model amortizacije človeških virov". Izvaja raziskave na področju aktuarskega modeliranja, socialne infrastrukture in obvladovanja rizikov v industrijskih sistemih.

Marija Ovsenik je redna profesorica in strokovnjakinja na področju organizacije, ravnanja z ljudmi in socialne gerontologije. Doktorirala je na Fakulteti političnih ved Veljko Vlahović v Sarajevu in na Fakulteti za organizacijske študije v Novem mestu, na Univerzi v Ljubljani pa je opravila specializirano izobraževanje na področju menedžmenta človeških virov v neprofitnih organizacijah. Leta 1996 ji je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve podelilo nagrado za izjemne uspehe na področju socialnega varstva.

Evaluation of the lifestyle and spatial needs of older adults

Marta Kavšek*

Faculty of Organisation Studies in Novo mesto, Ulica talcev 3, 8000 Novo mesto
marta.kavsek@gmail.com

David Bogataj

New University, Kidričeva ulica 9, 5000 Nova Gorica
david.bogataj@gmail.com

Marija Ovsenik

Faculty of Organisation Studies in Novo mesto, Ulica talcev 3, 8000 Novo mesto
mara.ovsenik@gmail.com

Abstract

Research Question (RV): Elderly people become dependent on help of others at different ages. The question is, how lifestyle activities during lifetime influence self-sufficiency in old age. That is why we have examined in particular the impact of heavy physical work at the workplace on the age of entering long-term care and which type of dwelling prefer older adults.

Purpose: The purpose of the article is to determine whether a lifestyle - especially hard physical work - affects age of entering long-term care. The finding is important in the design of projections of long-term care services and facilities. On the basis of these, we can plan capacities of long term care provision for older adults, the necessary human resources and facilities for ensuring quality care for older adults dependent on the help of others.

Method: We surveyed 198 older adults, 100 residents in Slovenian homes for the elderly, and 98 users of homecare. The respondents were classified into different groups by their lifestyle and in particular studied the type of work they performed in the active age. We used z+4 test to show there are statistically significant differences in age of entry to long term care facilities.

Results: We have come up with two important results that arduous physical work significantly affects early entry into institutional care and most of older adults do not want to receive care in their home when they come to a state that they can no longer take care of themselves.

Organization: Workers who have performed particularly arduous work become dependent on the help of others much earlier, which is also associated with higher expenditures for long-term care. The article deals with an example of a model for evaluating the differences in actuarial present value of these expenditures, which can be the basis for calculating the insurance premium for occupational long-term care insurance.

Company: For the provision of long-term care services, the company should allocate appropriate resources or an appropriate share in GDP.

Originality: We demonstrated how through the knowledge of the lifestyle of the population - the impact of arduous physical work influences the age of entering long-term care. With this insight policymakers are can better plan the development of services, facilities, human resources and care networks for older adults dependent on the help of others.

Limitations / further research: Given the vulnerability of the population studied, we managed to obtain answers only from a small number of elderly people. Consequently, the estimates of the parameters are worse, but the recently developed with the + 4 test provides a fairly reliable assessment of the diversity of the parameters and shows the importance of the parameters in the planned systems long-term care planning is not yet evident.

Key words: long-term care, lifestyle, home care, sheltered housing, institutional care, social welfare institution, decline in functional capacities, assisted living facilities

